

Motion till riksdagen 2023/24:2020

av **Isak From m.fl. (S)**

Kompetensförsörjning i den gröna industriella omvandlingen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av kompetensförsörjningsinsatser i norra Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om folkbildningens betydelse i små kommuner och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av en stark och lokalt lokaliserad folkbildning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den gröna industriomställningen är avgörande för framtiden. Sverige har satt ett mål om att vara klimatneutralt 2045. För att kunna säkra kompetensförsörjningen inom bland annat denna framväxande bransch måste vi kunna säkerställa att utbildning kan ges på distans eller på glesbefolkade orter för att människor ska kunna bo kvar och samtidigt utbilda sig.

Arbetsmarknaden är i snabb förändring. Yrken försvinner och skapas i takt med digitaliseringen och den snabba teknikutvecklingen. Kompetenser som är högaktuella idag kan vara irrelevanta imorgon. Det här ställer krav på flexibilitet från både arbetstagare och arbetsgivare. Arbetsgivare behöver i hög grad prioritera kompetensutveckling för sina anställda och arbetstagare behöver i sin tur ha kunskap om det nyligen införda omställningsstudiestödet. Arbetstagaren har den trygghet som en anställning ger, samtidigt som hen kan uppdatera sina kompetenser.

Redan idag är arbetsmarknadens behov av personal och kompetens stora och i framtiden ser den prognosen ut att hålla i sig och växa. Kompetensförsörjningsbehoven för skolan, vården och omsorgen beräknas öka ytterligare på grund av att fler söker sig till alla gröna nya industrijobb som kommer i spåren av alla nya industrietableringar.

Det tycker vi är positivt, men vi ser också att vi måste möta de stora kommande förändringarna kopplade till demografins förändring och en åldrande befolkning.

Vi vill därför se en sammanhållen nationell planering för att möta kompetensförsörjningsbristen inom vård och omsorg där framtagandet av välfärdsteknik ingår.

För att vi ska klara klimatomställningen behövs kompetens för att ta de nya jobben som är grunden för en hållbar framtid. Inte minst i norra Sverige är dessa områden viktiga. Kompetensförsörjningens område spänner över alltifrån utbildningssystemet och arbetslöshet till näringspolitik och framtidsutsikter. För att möta behoven vill vi se utbildningsformer för kompetensutveckling under anställning där risken delas mellan arbetsgivare, arbetstagare och samhället.

Arbetsmarknaden ser inte ut som den gjorde för 30 år sedan. Idag behöver vi se på lärande som något aktivt; vi behöver kunna utveckla nya kunskaper och lära oss nya saker genom hela våra yrkesliv. Den nya reformen med omställningsstudiestöd behöver säkerställas. Det kräver utökade möjligheter till rådgivning och vägledning; det förbättrar förutsättningarna för omskolning till arbetstagarens fördel.

Det måste säkerställas att Arbetsförmedlingen har förutsättningarna att hantera de nya möjligheterna. Vi socialdemokrater vill säkra en stark grundfinansiering av Arbetsförmedlingen (AF) och verka för en större frihet åt de lokala kontoren. AF:s uppdrag utgör en samhällsviktig funktion och ska därför inte äventyras genom privata experiment. AF-kontoren ska utifrån sina egna lokala förutsättningar ges möjlighet att hantera de specifika utmaningar som finns på den lokala platsen.

Idag står vi inför en realitet där vissa grupper står längre ifrån arbetsmarknaden än andra. Unga och personer med utländsk bakgrund tillhör de som idag drabbas värst av arbetslöshet. Det är en orättvisa som vi socialdemokrater aldrig kan acceptera. Vårt samhälle håller inte ihop om den här utvecklingen håller i sig, och därför måste vägarna till arbete och utbildning bli fler och mer lättillgängliga. För alla.

Folkhögskolorna och studieförbunden är viktiga för alla människors rätt till kunskap, utbildning och utveckling, och inte minst för att ge unga som inte klarat skolan en andra chans. Därför behöver folkbildningens villkor förbättras.

Att folkbildningen finns över hela landet och erbjuder sin verksamhet till en stor del av befolkningen är en resurs för hela samhället att ta vara på. Folkbildningen har en extra viktig roll i fråga om att erbjuda en möjlighet till utbildning i områden där det saknas andra utbildningsaktörer; särskilt i landsbygdskommuner är studieförbunden helt avgörande som aktörer för att nå traditionellt studiesvaga grupper. Folkbildningen har en särskild betydelse på platser i landet där tillgången till andra former av utbildning är låg och folkbildningen ökar möjligheterna till bildning på landsbygden genom möten och nätverksbyggande. Folkbildningen kan alltså vara ett viktigt steg till fortsatt utbildning, företagande eller arbete.

Genom folkbildning skapas tillgång till bildning och utbildning över hela landet, och i förlängningen får människor en väg till vidare studier och till arbete.

Vi vill se en organisation för arbetsmarknadspolitiken, vuxenutbildningen och gymnasieskolan som utgörs av ett sammanhållet system som kan ta ansvar och planera utifrån lokala behov samt en säkrad grundfinansiering för vuxenutbildningen.

Pandemiåren 2020–2021 har utan tvekan visat att den digitalisering som ägt rum ställt gamla synsätt och sanningar på ända. Uppfattningen om hur vi jobbar, var vi jobbar och när vi jobbar har för många yrkesgrupper förändrats. Det här ger en möjlighet

att tänka nytt i fråga om hur arbete generellt ska organiseras. Fler arbetstillfällen kan flyttas från kontor i storstäderna ut i landet, detta oavsett placering av huvudsäte.

Vi anser att principen utbildning till folket, inte folket till utbildning ska vara grunden! Människor som bor i stora delar av vårt fantastiska och till ytan stora land är idag tvungna att flytta långt för sin utbildning. Konsekvenserna av detta är dels att glesbygden förlorar unga som väljer att flytta, dels att alla som bor långt ifrån campus-orter inte får tillgång till utbildning om de inte också är villiga att flytta, med en överhängande risk att aldrig komma tillbaka.

Isak From (S)

Sanna Backeskog (S)

Anna-Caren Säterberg (S)

Zara Leghissa (S)

Lars Isacsson (S)

Malin Larsson (S)